

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน” เป็นการวิจัยเชิงบูรณาการ (Integrative Research) เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน และเพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

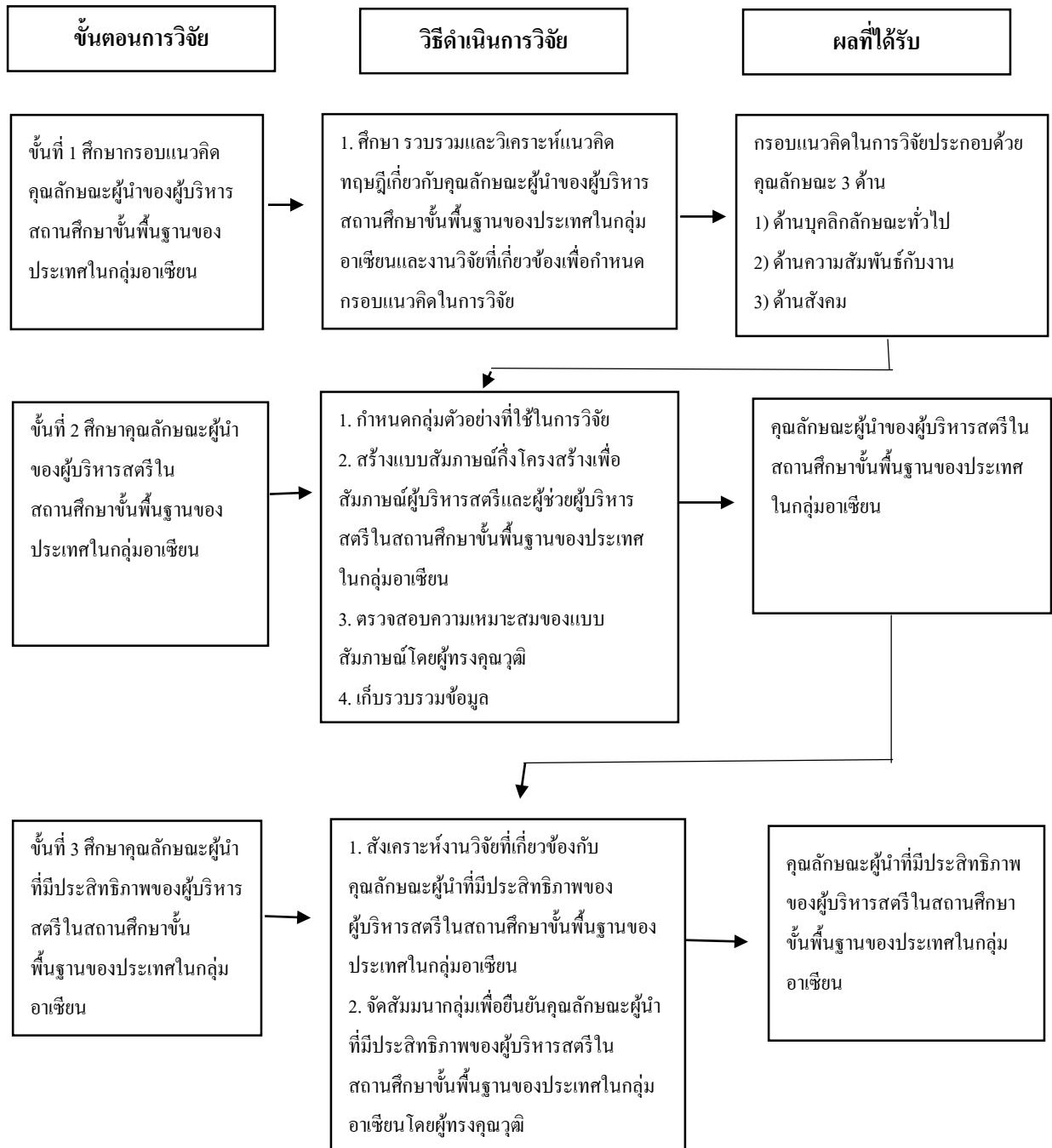
1. ศึกษากรอบแนวคิดคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน

2. ศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน

3. ศึกษาคุณลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน

โดยรายละเอียดแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยในกลุ่มอาเซียน

1. ศึกษากรอบแนวคิดคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน

ผู้วิจัยได้ศึกษา รวบรวมและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน” ผู้วิจัยได้ศึกษาจากทฤษฎีและงานวิจัยของนักวิชาการ ได้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ซึ่ง ได้แก่

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นแนวคิดของ Andrew J. Dubrin (2013) Adeniyi W.O. (2014) ผู้วิจัยได้จำแนกคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน และคุณลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียนออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) คุณลักษณะด้านบุคลิกลักษณะ (General Personality Traits) 2) คุณลักษณะด้านความสัมพันธ์กับงาน (Task – related Traits) 3) ด้านการเข้าสังคม (Sociability Traits) คุณลักษณะผู้นำทั้ง 3 ด้าน และองค์ประกอบคุณลักษณะแต่ละด้าน จากงานวิจัยของนักวิชาการ ได้แก่ Foo, Nguyen, Wong and Choy (2013); Tjahjono (2008); Kedkaew (2010); Kelly (2011); Suryani A.O. (2014); Pushpanathan (2009) and Funk (2005) รายละเอียดมีดังนี้

1. **คุณลักษณะด้านบุคลิกลักษณะทั่วไป (General Personality Traits)** ประกอบด้วย มีความมั่นใจในตนเอง ความสุภาพอ่อนโยน มีความซื่อสัตย์สุจริตและน่าเชื่อถือไว้วางใจ การปรับเปลี่ยนได้ไว มองโลกในแง่ดี และการประนีประนอม

2. **คุณลักษณะด้านความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน (Task – related Traits)** ประกอบด้วย ความมุ่งมั่น การตระหนักรู้ตนเอง การควบคุมอารมณ์ ความกล้า การยืดหยุ่น การเปิดใจรับสิ่งใหม่ และยินดีรับฟัง การสร้างแรงบันดาลใจและการส่งเสริมสนับสนุน มีความอดทนไม่ย่อท้อ ความขยันขันแข็งและเข้มแข็ง มีระเบียบวินัย ความเฉลียวฉลาดรอบรู้ ความมั่นคงแน่นอน ความเข้าใจ และมีความรับผิดชอบ

3. ด้านสังคม (Sociability Traits) ประกอบด้วย การดูแลเอาใจใส่ มีความเห็นอกเห็นใจ มีความเมตตาสงสาร การเข้าถึงได้ง่ายและมีความเป็นมิตร การสื่อสารอย่างเหมาะสม การไวต่อวัฒนธรรมและมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมที่หลากหลาย

2. ศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน

2.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐสิงคโปร์ สหพันธรัฐมาเลเซีย ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม ประเทศไทย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยมีขั้นตอนในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และการได้มาของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐสิงคโปร์ สหพันธรัฐมาเลเซีย ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม ประเทศไทย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ทำการประสานงานไปยังหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องพบว่า การประสานงานมีขั้นตอนที่ซับซ้อนและใช้เวลานานเกินกว่ากรอบเวลาที่กำหนด และมี 3 ประเทศที่ผู้บริหารไม่สะดวกที่จะให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย อันเป็นเหตุมาจากภารกิจบางประการ ทำให้เหลือกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 7 ประเทศอันได้แก่ สาธารณรัฐสิงคโปร์ สหพันธรัฐมาเลเซีย ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม ประเทศไทย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (คุณสมบัติของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระบุอยู่ในภาคผนวก ข) ประเทศละ 1 คน และผู้ช่วยหรือรองครูใหญ่ของ

ผู้บริหารสตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 21 คน โดยได้ทำการคัดเลือกผู้บริหารสตรีที่มีประสบการณ์การทำงานหลายปี และมีคุณสมบัติเหมาะสมจากสถานศึกษาขนาดกลางไปจนถึงขนาดใหญ่ ซึ่งได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

คุณสมบัติของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

- 1.ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียนไม่น้อยกว่า 7 ปี
- 2.เป็นผู้ที่มีคุณวุฒิที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี
- 3.เป็นผู้ที่นักวิชาการหรือหน่วยงานต้นสังกัดแนะนำว่าเป็นผู้บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งพร้อมทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และนำพาองค์กรก้าวหน้าสู่ความสำเร็จ
- 4.เป็นผู้ที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ครู บุคลากร และผู้เรียน ทั้งในด้านการทำงาน และชีวิตความเป็นอยู่
- 5.เป็นผู้ที่ได้รับรางวัลจากการบริหารสถานศึกษาหรือสร้างชื่อเสียงให้แก่สถานศึกษาตลอดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ทั้งรางวัลในด้านคุณภาพของสถานศึกษา และรางวัลด้านวิชาการ ส่งเสริมบุคลากร และผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง ไม่ปิดกั้นทางความคิด เปิดโอกาสให้ครู บุคลากรและผู้เรียนได้แสดงศักยภาพในทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างชื่อเสียงให้แก่สถานศึกษาตลอดมา

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi – structured interview) และบันทึกการสังเกตคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีรายละเอียดในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.2.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi – structured interview)

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในอาเซียนและจากทั่วโลกเพื่อสร้างข้อคำถามสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi – structured interview) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารสตรีและผู้ช่วยผู้บริหาร การใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi – structured interview) เนื่องจากข้อคำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างมีการสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ตามกรอบที่เตรียม โดยใช้ประเด็นแนวคำถามกว้างๆ ให้คู่สนทนาเล่าเรื่องราวต่างๆ อย่างมีเป้าหมาย ผู้สัมภาษณ์สามารถตั้งคำถามขึ้นเองในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ เมื่อพิจารณาเห็นว่าการตั้งคำถามดังกล่าวมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้นและทำให้ได้รับข้อมูลหลักฐานที่มีความละเอียดถูกต้องและครอบคลุมครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการทราบ

ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi – structured interview) ปลายเปิดที่สร้างขึ้นเพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารสตรีเรื่องคุณลักษณะผู้นำหรือผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน และเพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มประเทศอาเซียนเกี่ยวกับผู้บริหารสตรีที่ผู้ช่วยผู้บริหารปฏิบัติงานอยู่ด้วย

2.2.2 บันทึกการสังเกตคุณลักษณะผู้นำ ผู้วิจัยศึกษาวิธีการบันทึกการสังเกตคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกที่จะใช้วิธีการบันทึกโดยการเขียนบรรยายสิ่งที่สังเกตเห็นอย่างละเอียดในลักษณะเรียงความซึ่งเป็นการบันทึกหลังจากการสัมภาษณ์และการสังเกตสิ้นสุดลงแล้ว

2.3 การตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ เมื่อสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเสร็จแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์นั้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 4 ท่าน (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและประวัติปรากฏในภาคผนวก ก) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 4 ท่าน ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแนะนำและปรับปรุงแก้ไข (คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์อยู่ในภาคผนวก ค)

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารสตรีและผู้ช่วยผู้บริหารในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของแต่ละประเทศที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสัมภาษณ์ผู้บริหารสตรีและผู้ช่วยผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียนในช่วงเดือน เมษายน – สิงหาคม 2559 และบันทึกการสังเกตคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียนหลังการสัมภาษณ์และการสังเกตผู้บริหารสตรีเสร็จสิ้นลง

3. ศึกษาคุณลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน

การศึกษาค้นคุณลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน ผู้วิจัยนำผลการสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสังเกตมาสังเคราะห์โดยจำแนกออกเป็น 3 ด้านตามกรอบการวิจัยตามผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยจำแนกออกเป็น 3 ด้านตามกรอบการวิจัย เมื่อได้ผลจากการสังเคราะห์แล้ว ผู้วิจัยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน ซึ่งเป็นผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน และนักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน จัดสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อยืนยันคุณลักษณะที่ได้จากการสังเคราะห์ (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิปรากฏในภาคผนวก ง)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสตรีและผู้ช่วยผู้บริหารสตรี
 และแบบสังเกตคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสตรี และคุณลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิภาพของ
 ผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานของประเทศในกลุ่มอาเซียน ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ผล
 การสัมภาษณ์ผู้บริหารสตรีและผู้ช่วยหรือรองผู้บริหารสตรี แบบบันทึกการสังเกตคุณลักษณะผู้นำ
 ของผู้บริหารสตรี ผู้วิจัยนำผลการสังเคราะห์ และยืนยันคุณลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิภาพของ
 ผู้บริหารสตรีในสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากงานวิจัยที่
 เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน และจัดสนทนากลุ่ม
 เพื่อยืนยันผลการสังเคราะห์ที่ได้ จากนั้นนำผลที่ได้ทั้งหมดมานำเสนอโดยการเขียนพรรณนา
 (Description)